

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า กำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ด้วยเหตุนี้ทุกประเทศจึงพยายามปรับปรุงส่งเสริมกำลังคนในประเทศของตนทั้งในค่านิยมและคุณภาพให้พอเพียงและเหมาะสมกับการพัฒนาประเทศ ในด้านปริมาณนั้นได้กำหนดให้มีการผลิตบุคลากรในสาขาต่าง ๆ ให้เพียงพอับความต้องการ ส่วนในด้านคุณภาพก็พัฒนาให้บุคลากรที่สำเร็จการศึกษาออกไปสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีทั้งความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดี (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, ม.ป.ป. ก : 1)

เนื่องจากการให้บริการด้านสาธารณสุขนั้นจำเป็นต้องอาศัยกำลังคนเป็นหลักในการทำงานและกำลังคนด้านสาธารณสุขจำเป็นต้องมีความรู้ ความชำนาญในสาขาต่าง ๆ ซึ่งส่วนแต่อาศัยระยะเวลาในการฝึกอบรมอย่างไรก็ตามจากการวางแผนและพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุขตั้งแต่แผนพัฒนาสาธารณสุขฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 4 ยังปรากฏว่ามีข้อบกพร่องทั้งในด้านปริมาณ การกระจาย และคุณภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอยู่เป็นอันมาก ดังนั้นในแผนพัฒนาเจ้าหน้าที่และวิชาการในแผนพัฒนาการสาธารณสุขฉบับที่ 5 จึงมุ่งเน้นที่จะขจัดปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณภาพของเจ้าหน้าที่ (กระทรวงสาธารณสุข, ม.ป.ป. : 117)

บุคลากรประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาสาธารณสุขของประเทศ คือ เจ้าพนักงานสาธารณสุข (พนักงานอนามัย) ซึ่งเป็นบุคลากรชายปฏิบัติงานที่สถานีอนามัยตำบล เนื่องจากสถานีอนามัยตำบลนั้นเป็นด่านแรกในการรับปัญหาสาธารณสุข งานต่าง ๆ ของกระทรวงสาธารณสุขจึงต้องไหลไปยังสถานีอนามัยตำบล เจ้าพนักงานสาธารณสุขในฐานะเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบลคนหนึ่ง จึงต้องทำงานทั้งในด้านการรักษา การป้องกัน การทำ

ระเบียบรายงาน รวมทั้งโครงการพิเศษต่าง ๆ ของกระทรวงสาธารณสุขอีกมากมาย ฉะนั้น
เจ้าพนักงานสาธารณสุขจึงเป็นส่วนสำคัญในการช่วยผลักดันงานด้านสาธารณสุขในปัจจุบัน ซึ่ง
ถ้าหากเจ้าพนักงานสาธารณสุขที่จบออกมามีคุณภาพเหมาะสมสามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ที่ได้รับ
มอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะช่วยให้งานสาธารณสุขของประเทศประสบผลสำเร็จบรรลุ
ตามจุดหมายที่วางไว้ได้เร็วยิ่งขึ้น (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. ม.ป.ป. ข : 1)

กองฝึกอบรม สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ได้ดำเนินการผลิตเจ้าพนักงาน
สาธารณสุข (พนักงานอนามัย) ตั้งแต่ พ.ศ. 2500 เพื่อให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขที่สำเร็จ
หลักสูตรนี้ปฏิบัติงานในระดับตำบลและหมู่บ้าน หลักสูตรนี้ได้มีการปรับปรุงและพัฒนามาโดย
ตลอดโดยมีนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่จะให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีความรู้กว้างขวาง
มิใช่เพียงแต่ควบคุมป้องกันโรคหรือทำงานด้านสุขาภิบาลเท่านั้น แต่ให้สามารถช่วยเหลือ
ประชาชนที่อยู่ในชนบทซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ในด้านการรักษาพยาบาลและ
ส่งเสริมสุขภาพอนามัย ผู้จบหลักสูตรนี้ต้องทำงานที่รับผิดชอบต่อชีวิตของประชาชน ประกอบ
กับในแผนพัฒนาสาธารณสุขฉบับที่ 5 ได้เน้นงานด้านสาธารณสุขมูลฐานเป็นหลัก และนโยบาย
ของรัฐบาลในการพัฒนาชนบท ได้เน้นการพัฒนาชนบทแบบผสมผสานระหว่าง 4 กระทรวง
หลัก โดยกำหนดบทบาทให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลเป็นผู้หนึ่งในการดำเนินงานสนับสนุน
การปฏิบัติงานพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) ซึ่งทำหน้าที่ให้คำแนะนำในการจัดทำแผนพัฒนา
ระดับตำบล เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาคุณภาพของประชากรให้มีสุขภาพดีถ้วนหน้าเมื่อถึง
ปี 2543 (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2525 : 1 - 2)

จากวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเจ้าพนักงานสาธารณสุข นอกจากผู้สำเร็จการศึกษาจะ
ต้องมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานแล้ว สิ่งที่สำคัญยิ่งอีกส่วนหนึ่งก็คือจะต้องมีเจตคติ
ศีลธรรม จรรยาที่ดีต่อวิชาชีพและสังคม มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่และสังคม สามารถ
ติดต่อประสานงานให้ความร่วมมือและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สนใจในการแสวงหาความรู้และ
ประสบการณ์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีความเชื่อมั่นในตนเอง
ตลอดจนสามารถตัดสินใจในการปฏิบัติงานได้อย่างรอบคอบถูกต้อง (สำนักงานปลัดกระทรวง
สาธารณสุข. 2528 : 4)

ดังนั้นการที่ผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรนี้จะมีคุณสมบัติดังกล่าวได้ ก็จะต้องเป็นผู้ที่

มองเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีความเป็นธรรมชาติ อุทิศตนและอุทิศเวลา เพื่อการแก้ปัญหา ถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำให้สำเร็จลุล่วง มีความปรารถนาอย่างจริงใจที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ มีความรู้สึกผูกพันกับบุคคลอื่นเหมือนพี่น้อง มีความสัมพันธ์ดี ถือว่าบุคคลทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ลักษณะดังกล่าวมานี้ มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 68) เรียกว่าเป็นผู้มี สัจการแห่งตน

จะเห็นได้ว่าการมีสัจการแห่งตนเป็นคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งของนักศึกษาหลักสูตร เจ้าพนักงานสาธารณสุข การศึกษาปกติวิสัยสัจการแห่งตนของนักศึกษาหลักสูตร เจ้าพนักงานสาธารณสุข จึงเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การได้ข้อมูลมาเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนา นักศึกษาหลักสูตรเจ้าพนักงานสาธารณสุข ให้มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะสัจการแห่งตนของนักศึกษาหลักสูตร เจ้าพนักงานสาธารณสุข
2. เพื่อศึกษาปกติวิสัยสัจการแห่งตนของนักศึกษาหลักสูตร เจ้าพนักงานสาธารณสุข

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลในการศึกษาสัจการแห่งตนของนักศึกษาหลักสูตร เจ้าพนักงานสาธารณสุข ต่อไป
2. ผลการวิจัยจะทำให้ได้ข้อมูลซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานและแนวของวิทยาลัยการสาธารณสุข

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาหลักสูตรเจ้าพนักงานสาธารณสุข
ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยการสาธารณสุข ปีการศึกษา 2534 จำนวน 797 คน ซึ่ง
อยู่ระหว่างการศึกษาระหว่างภาคฤดูร้อนในวิทยาลัยการสาธารณสุขทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัย
การสาธารณสุขภาคกลาง จังหวัดชลบุรี วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
จังหวัดขอนแก่น วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคใต้ จังหวัดยะลา และวิทยาลัยการสาธารณสุข
ภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิทยาลัยการสาธารณสุข หมายถึง วิทยาลัยการสาธารณสุข สังกัดกองฝึกอบรม
สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีทั้งหมด 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยการ
สาธารณสุขภาคกลาง จังหวัดชลบุรี วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัด
ขอนแก่น วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคใต้ จังหวัดยะลา และวิทยาลัยการสาธารณสุขภาคเหนือ
จังหวัดพิษณุโลก

2. นักศึกษาหลักสูตรเจ้าพนักงานสาธารณสุข หมายถึง นักศึกษาหลักสูตรเจ้าพนักงาน
สาธารณสุขที่อยู่ระหว่างศึกษาภาคฤดูร้อน ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2534 ถึง
เดือนพฤศจิกายน 2534 ในวิทยาลัยการสาธารณสุข

3. สัจการแห่งตน (Self Actualization) หมายถึง การเข้าใจตนเองตรง
ตามสภาพที่เป็นอยู่ เข้าใจถึงความสามารถ ความสนใจ ความต้องการของตนเอง ยอมรับ
ตนเองทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่บกพร่อง สามารถตัดสินใจเลือกและรับผิดชอบต่อการเลือกของ
ตนเองได้ แก้ปัญหาได้ด้วยตนเองและเป็นสิ่งที่ตนเป็นได้ดีที่สุด

ลักษณะของผู้มีสัจการแห่งตนนี้สามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบพี โอ ไอ
(Personal Orientation Inventory : POI) ของชอสตรอม (นิกุล พูลเพิ่ม. 2534
: 6 ; อ้างอิงมาจาก Shostrom. 1989 : 4) ซึ่งสร้างขึ้นโดยใช้แนวความคิดพื้นฐาน

เกี่ยวกับผู้มีสัจการแห่งตนของโกลด์สไตน์ (Goldstien) มาสโลว์ และชอสตรอม

4. ปกติวิสัย หมายถึง ปกติวิสัยของนักศึกษาหลักสูตรเจ้าพนักงานสาธารณสุข
วิทยาลัยการสาธารณสุข ซึ่งศึกษาโดยใช้คะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ และคะแนนที่

